

**RADA
UNII EUROPEJSKIEJ**

**Bruksela, 27 listopada 2009 r. (30.11)
(OR. en)**

**Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2009/0050 (CNS)**

16772/09

LIMITE

**DROIPEN 162
MIGR 108**

NOTA

Od: Prezydencja

Do: Rada

Nr popr. dok.: 15996/09 DROIPEN MIGR 103

Dotyczy: Wniosek dotyczący [...] w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz w sprawie ochrony pokrzywdzonych, uchylającej decyzję ramową 2002/629/WSiSW

- Debata orientacyjna na posiedzenie Rady ds. WSiSW w dniach 30 listopada i 1 grudnia 2009 r.

I. WPROWADZENIE

Wniosek dotyczący decyzji ramowej Rady w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz w sprawie ochrony pokrzywdzonych, uchylającej decyzję ramową 2002/629/WSiSW został przedłożony przez Komisję w dniu 26 marca 2009 r.

Na posiedzeniu Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (WSiSW) w dniu 23 października 2009 r. Rada zapoznała się z bieżącą sytuacją i rozwiązała większość nierozstrzygniętych kwestii znajdujących się w tekście wniosku, co umożliwiło znaczne zbliżenie się do osiągnięcia porozumienia w sprawie tekstu, łącznie z motywami.

W następstwie posiedzeniem Rady w październiku COREPER krótko omówił ten wniosek w dniu 20 listopada 2009 r.

Delegacje DK, DE, IE, FR, SI, NL i SE podtrzymują zastrzeżenie parlamentarne do wniosku. Oprócz tego jedna delegacja zgłosiła zastrzeżenie do art. 1 ust. 3 i art. 3 ust. 2 lit. c), a na posiedzeniu COREPER-u w dniu 20 listopada 2009 r. delegacja LV zgłosiła zastrzeżenie językowe.

II. KWESTIE PRZEKAZANE RADZIE

W związku z powyższym Rada jest proszona o:

- **zatwierdzenie istoty tekstu** w wersji przedstawionej w załączniku odzwierciedlającej ogólną opinię na ten temat w Radzie w tej chwili, z zastrzeżeniem że sprawę trzeba będzie przeanalizować na późniejszym etapie w związku z traktatem z Lizbony.

Zdaniem prezydencji debata orientacyjna powinna skupić się na sposobie, w jaki Unia może poczynić postępy w walce z handlem ludźmi na podstawie dokumentu dotyczącego działań przedstawionego w dokumencie 11450/5/09 REV 5 CRIMORG 103 JAIEX 49 RELEX 618 JAI 432 oraz w nocie informacyjnej do debaty tematycznej znajdującej się w dokumencie 16723/09 CRIMORG 17 JAIEX 92 RELEX 1141 JAI 883 DROIPEN 161 MIGR 107.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 29, art. 31 ust. 1 lit. e) oraz art. 34 ust. 2 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego,¹

A także mając na uwadze, co następuje:

(1) Handel ludźmi jest poważnym przestępstwem, popełnianym często w ramach przestępczości zorganizowanej, i rażącym naruszeniem praw człowieka.

(2) Unia Europejska zobowiązała się zapobiegać handlowi ludźmi i zwalczać ten proceder oraz chronić prawa osób będących przedmiotem handlu. W tym celu przyjęto decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi² oraz Plan UE dotyczący najlepszych praktyk, standardów i procedur zwalczania handlu ludźmi i zapobiegania mu (2005/C 311/01)³.

(3) W niniejszej decyzji ramowej przyjęto zintegrowane i kompleksowe podejście do kwestii walki z handlem ludźmi. Lepsze zapobieganie, [...] ściganie oraz ochrona praw pokrzywdzonych to główne cele niniejszej decyzji ramowej. Dzieci należą do bardziej bezbronnych osób i dlatego istnieje większe ryzyko, iż padną ofiarą handlu ludźmi. Wszystkie przepisy niniejszej decyzji ramowej należy stosować kierując się dobrem dziecka, zgodnie z przyjętą w 1989 r. Konwencją ONZ o prawach dziecka⁴.

¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

² Dz.U. L 203 z 1.8.2002, s. 1.

³ Dz.U. C 311 z 9.12.2005, s. 1.

⁴ Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka, przyjęta i otwarta do podpisu, ratyfikacji i przystąpienia na mocy rezolucji Zgromadzenia Ogólnego nr 44/25 z dnia 20 listopada 1989 r.

(4) Protokół Organizacji Narodów Zjednoczonych z 2000 r. o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej¹, oraz Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi z 2005 r.² to ważne elementy procesu zacieśniania współpracy międzynarodowej na rzecz zwalczania handlu ludźmi.

(5) Aby stawić czoła ostatnim wydarzeniom dotyczącym zjawiska handlu ludźmi, niniejsza decyzja ramowa przyjmuje szersze pojęcie tego, co należy uważać za handel ludźmi, niż określono w decyzji ramowej 2002/629/WSiSW; obejmuje ona zatem dodatkowe formy wykorzystywania.

W ramach niniejszej decyzji ramowej przymusowe żebractwo należy rozumieć jako formę pracy przymusowej lub usług przymusowych zgodnie z definicją zawartą w konwencji MOP nr 29 z dnia 29 czerwca 1930 r. dotyczącej pracy przymusowej. Zatem wykorzystywanie żebractwa mieści się w zakresie definicji handlu ludźmi wyłącznie wtedy, gdy występują wszystkie znamiona pracy przymusowej lub usług przymusowych. Na podstawie odnośnego orzecznictwa ważność ostatecznej zgody na wykonywane takich usług należy oceniać w indywidualnych przypadkach. Jednak w przypadku dziecka takiej zgody nigdy nie należy uznawać za ważną.

Termin „wykorzystywanie działań przestępczych” należy rozumieć jako wykorzystywanie osób w celu popełniania m.in. kradzieży kieszonkowych, kradzieży w sklepach i innych im podobnych działań podlegających karom i implikujących zyski finansowe.

Definicja obejmuje także handel ludźmi w celu usunięcia organów, który może być powiązany z handlem organami i stanowi poważne naruszenie godności ludzkiej i integralności fizycznej.

¹ Protokół Narodów Zjednoczonych o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, sporządzony w Palermo, w 2000 r.

² Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi, sporządzona w Warszawie dnia 16 maja 2005 r., Rada Europy, Seria traktatów europejskich nr 197.

(6) Wysokości kar przedstawione w niniejszej decyzji ramowej odzwierciedlają wzrastające wśród państw członkowskich obawy dotyczące rozwoju zjawiska handlu ludźmi. Biorąc pod uwagę wagę przestępstwa, kary powinny być skuteczne, odstrasżające i proporcjonalne. Gdy w niniejszej decyzji ramowej wprowadza się odniesienie do wydawania osób, należy to interpretować zgodnie z decyzją ramową Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi. Gdy przestępstwo jest szczególnie poważne, np. gdy zagrożone zostało życie pokrzywdzonego lub przestępstwo popełniono z użyciem szczególnej przemocy lub zostało ono popełnione wobec osoby szczególnie bezbronnej, takiej jak dziecko, należy to odzwierciedlić za pomocą odpowiednio surowszych kar.

(7) Pokrzywdzeni w wyniku handlu ludźmi powinni, zgodnie z podstawowymi zasadami systemów prawnych danych państw członkowskich, być chronieni przed ściganiem lub karaniem za działania przestępcze takie jak posługiwanie się fałszywymi dokumentami lub za przestępstwa ujęte w prawodawstwie dotyczącym prostytucji lub imigracji, a do popełnienia których zostali zmuszeni wskutek bycia przedmiotem handlu ludźmi. Celem tej ochrony jest zabezpieczenie praw człowieka odnoszących się do pokrzywdzonych, by nie dopuścić do dalszej wiktymizacji i zachęcić ich do występowania w charakterze świadka w postępowaniu karnym prowadzonym przeciw sprawcom. Zabezpieczenie to nie wyklucza ścigania lub karania za przestępstwa, które dana osoba popełniła umyślnie lub w których umyślnie brała udział.

(8) By zapewnić udane dochodzenie i ściganie przestępstw handlu ludźmi, osobom odpowiedzialnym za dochodzenie i ściganie tych przestępstw należy udostępnić metody śledcze wykorzystywane przy dochodzeniach w sprawach przestępczości zorganizowanej lub innych poważnych przestępstw – obejmuje to przechwytywanie łączności, dozór niejawny, także dozór elektroniczny, monitorowanie rachunków bankowych lub inne metody dochodzenia finansowego.

(9) Podczas gdy dyrektywa 2004/81/WE¹ przewiduje wydawanie zezwoleń na pobyt osobom pokrzywdzonym w wyniku handlu ludźmi, które są obywatelami państw trzecich, a dyrektywa 2004/38/WE² reguluje wykonywanie prawa do przemieszczania się i swobodnego zamieszkiwania na terytorium państw członkowskich przez obywateli Unii i ich rodziny, również prawa do ochrony przed wydaleniem, w niniejszej decyzji ramowej ustala się

¹ Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 19.

² Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77.

środki ochrony dla każdego pokrzywdzonego w wyniku handlu ludźmi. Niniejsza decyzja ramowa nie zajmuje się zatem warunkami pobytu tych osób na terytorium danego państwa członkowskiego ani żadną inną kwestią mieszczącą się w kompetencjach Wspólnoty.

(10) Pokrzywdzeni w wyniku handlu ludźmi muszą być w stanie skutecznie wykonywać swoje prawa. Pomoc i wsparcie powinny zatem być dostępne pokrzywdzonym przed postępowaniem karnym, w jego trakcie i przez odpowiedni czas po jego zakończeniu. Udzielane pomoc i wsparcie powinny obejmować przynajmniej minimalny zestaw środków niezbędnych, by umożliwić pokrzywdzonemu dojście do siebie i ucieczkę od handlarzy. Praktyczna realizacja tych środków powinna uwzględniać – na podstawie indywidualnej oceny przeprowadzanej zgodnie z krajowymi procedurami – warunki i potrzeby danej osoby.

Pomocy i wsparcia należy udzielić danej osobie gdy tylko zaistnieją racjonalne przesłanki ku temu, by stwierdzić, że osoba ta mogła być przedmiotem handlu ludźmi i bez względu na jej gotowość do wystąpienia w charakterze świadka.

Pomocy należy udzielić bezwarunkowo do czasu, gdy właściwe organy podejmą ostateczną decyzję dotyczącą okresu przemyślenia oraz zezwolenia na pobyt lub w inny sposób uznają, że dana osoba jest pokrzywdzona w wyniku handlu ludźmi. Jeżeli po zakończeniu procesu identyfikacji lub okresu przemyślenia daną osobę uzna się za niekwalifikującą się do otrzymania zezwolenia na pobyt lub gdy nie posiada ona innego prawa do pobytu w danym państwie, dane państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dalszego udzielania pomocy i wsparcia tej osobie na podstawie niniejszej decyzji ramowej.

W razie konieczności, uwzględniając takie okoliczności jak trwające leczenie w związku z poważnymi fizycznymi lub psychicznymi skutkami przestępstwa lub gdy zagrożone jest bezpieczeństwo danej osoby pokrzywdzonej w związku z zeznaniami złożonymi przez nią w postępowaniu karnym, pomocy i wsparcia należy udzielać przez odpowiedni okres po zakończeniu postępowania karnego.

(11) W decyzji ramowej Rady z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym (2001/220/WSiSW) ustalono zestaw praw ofiar w postępowaniu karnym, w tym prawo do ochrony i odszkodowania. Oprócz tego pokrzywdzonym w wyniku handlu ludźmi należy umożliwić dostęp do porady prawnej i zastępstwa prawnego, również do celów dochodzenia odszkodowania. Celem porady prawnej jest umożliwienie pokrzywdzonym otrzymania informacji i porad na temat różnych dostępnych im rozwiązań. Porada prawna i zastępstwo prawne powinny być zapewniane nieodpłatnie przynajmniej w przypadku, gdy pokrzywdzony nie posiada dostatecznych zasobów finansowych; świadczenia te powinny być także spójne z wewnętrznymi procedurami obowiązującymi w państwach członkowskich. Ponieważ pokrzywdzeni, w szczególności dzieci, prawdopodobnie nie posiadają takich zasobów finansowych, porada prawna i zastępstwo prawne będzie w praktyce dla nich nieodpłatne. Ponadto pokrzywdzonych należy chronić – na podstawie indywidualnej oceny ryzyka przeprowadzonej zgodnie z krajowymi procedurami – przed odwetem, zastraszeniem i niebezpieczeństwem ponownego padnięcia ofiarą handlu ludźmi.

(12) Pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi, którzy ponoszą konsekwencje wykorzystywania i poniżającego traktowania, takiego jak wykorzystywanie seksualne, gwałt, praktyki podobne niewolnictwu lub usunięcie organów – co jest często powiązane z przestępstwem handlu ludźmi – należy podczas postępowania karnego chronić przed wtórną wiktymizacją i dalszą traumą. W tym celu – według indywidualnych potrzeb każdej osoby – pokrzywdzeni w wyniku handlu ludźmi powinni być specjalnie traktowani podczas dochodzenia i postępowania karnego. Ocena indywidualnych potrzeb powinna uwzględniać okoliczności takie jak wiek, ewentualna ciąża, stan zdrowia, niepełnosprawność lub inne względy osobiste oraz fizyczne i psychiczne skutki działalności przestępczej, której przedmiotem był pokrzywdzony. Przypadki i sposób tego traktowania powinny być ustalane w indywidualnych przypadkach na podstawach określonych przez prawodawstwo krajowe, zasady uznaniowe sądów, praktykę i doradztwo.

(13) Oprócz środków dostępnych dla wszystkich pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi każde państwo członkowskie powinno dopilnować, by konkretne środki pomocy, wsparcia i ochrony były dostępne dla pokrzywdzonych dzieci. Środki te należy zapewniać w najlepszym interesie dziecka i zgodnie z Konwencją ONZ o prawach dziecka.

Gdy nie ma pewności co do wieku osoby będącej przedmiotem handlu ludźmi i istnieją powody, by uważać, że ma ona mniej niż 18 lat, należy zakładać, że osoba ta jest dzieckiem i powinna ona otrzymać bezzwłocznie pomoc, wsparcie i ochronę.

Środki pomocy i wsparcia dla pokrzywdzonych dzieci powinny mieć na celu ich powrót do dobrego stanu fizycznego i psychospołecznego oraz służyć trwałemu rozwiązaniu sytuacji danej osoby.

Biorąc pod uwagę fakt, że dzieci pokrzywdzone w wyniku handlu ludźmi są szczególnie bezbronne, należy zapewnić dodatkowe środki ochrony dziecku podczas rozmów w trakcie dochodzenia i postępowania karnego.

(14) Każde państwo członkowskie powinno wprowadzić lub wzmocnić politykę w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi, w tym środki mające na celu osłabienie popytu prowadzącego do jakichkolwiek form wykorzystywania, poprzez badania, informacje, podnoszenie świadomości i edukację. Realizując takie inicjatywy, każde państwo członkowskie powinno mieć na uwadze równouprawnienie płci i prawa dziecka.

(15) Dyrektywa 2009/52/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. przewidująca minimalne normy w odniesieniu do kar dla pracodawców zatrudniających nielegalnie przebywających obywateli krajów trzecich¹ przewiduje kary dla pracodawców zatrudniających obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium UE, którzy to pracodawcy, mimo iż nie zostali oskarżeni o handel ludźmi ani skazani za taki czyn, korzystają z pracy lub usług danej osoby, mając świadomość, że jest ona pokrzywdzona w wyniku takiego handlu. Państwa członkowskie powinny dodatkowo rozważyć możliwość nakładania kar na osoby, które korzystają z jakichkolwiek usług świadczonych przez pokrzywdzonego, mając świadomość, że jest on pokrzywdzony w wyniku handlu ludźmi. Taka nasilona penalizacja mogłaby obejmować pracodawców obywateli państw trzecich legalnie przebywających na terytorium UE i obywateli UE, jak również nabywców usług seksualnych, świadczonych przez jakąkolwiek osobę będącą przedmiotem handlu ludźmi, niezależnie od obywatelstwa.

(16) Państwa członkowskie powinny utworzyć – w sposób, jaki uznają za stosowny zgodnie z ich ustrojem wewnętrznym i uwzględniając potrzebę stworzenia struktury minimalnej oraz o konkretnych zadaniach – krajowe systemy nadzorowania takie jak instytucja sprawozdawcy krajowego lub jej podobne, by umożliwić przeprowadzanie ocen tendencji handlu ludźmi, mierzenie rezultatów działań służących przeciwdziałaniu handlowi ludźmi oraz regularne składanie sprawozdań odnośnym organom krajowym.

¹ Dz.U. L 126 z 30.6.2009, s. 24.

(17) Jako że cel niniejszej decyzji ramowej, jakim jest walka z handlem ludźmi, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, może natomiast, ze względu na skalę działania i jego skutki, być osiągnięty w lepszy sposób na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodne z zasadą pomocniczości, o której mowa w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, ustanowionej w art. 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, wymienioną w tym ostatnim artykule, niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza zakres niezbędny do osiągnięcia tego celu.

(18) Niniejsza decyzja ramowa szanuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych zwłaszcza w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, a dotyczących w szczególności: godności ludzkiej, zakazu niewolnictwa i pracy przymusowej oraz handlu ludźmi, zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, praw dziecka, prawa do wolności i bezpieczeństwa, prawa do wolności wypowiedzi i informacji, prawa do ochrony danych osobowych, prawa do skutecznego środka prawnego i prawa do rzetelnego procesu sądowego oraz zasad legalności oraz proporcjonalności czynów zabronionych pod groźbą kary i kar. Celem niniejszej decyzji ramowej jest w szczególności zapewnienie pełnego poszanowania tych praw i zasad,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ RAMOWĄ:

Artykuł 1

Przestępstwa dotyczące handlu ludźmi

1. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu zagwarantowania, że karalne są następujące umyślne czyny:
werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób obejmujące wymianę lub przeniesienie kontroli nad tymi osobami z zastosowaniem groźby lub użyciem siły, bądź innych form przymusu, uprowadzenia, oszustwa, podstępu, nadużycia władzy lub wykorzystania bezbronności, wręczenia lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby sprawującej kontrolę nad inną osobą, w celu wykorzystania.

2. O bezbronności mówi się, gdy osoby nie mają innego – prawdziwego lub możliwego do zaakceptowania – wyboru niż poddanie się wykorzystaniu.
3. Wykorzystanie obejmuje, co najmniej, wykorzystywanie prostytutki innych osób, lub inne formy wykorzystywania seksualnego, przymusową pracę lub przymusowe usługi, w tym żebractwo¹, niewolnictwo lub praktyki podobne niewolnictwu, zniewolenie, czerpanie korzyści z niezgodnych z prawem działań² albo usunięcie organów³.
4. Zgoda pokrzywdzonego w wyniku handlu ludźmi na wykorzystanie, zamierzone lub rzeczywiste, nie ma znaczenia, jeżeli posłużono się którymkolwiek ze środków określonych w ust. 1.
5. Jeśli zachowanie określone w ust. 1 dotyczy dziecka, jest ono przestępstwem podlegającym karze za handel ludźmi, nawet jeśli nie posłużono się żadnym ze środków wymienionych w ust. 1.
6. Do celów niniejszej decyzji ramowej „dziecko” oznacza osobę poniżej 18 roku życia.

Artykuł 2

Podżeganie, pomocnictwo, usiłowanie

Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu dopilnowania, by podżeganie, pomocnictwo lub usiłowanie popełnienia przestępstwa określonego w art. 1 były karalne.

¹ Delegacja DE zgłosiła zastrzeżenie merytoryczne.

² Delegacja DE zgłosiła zastrzeżenie merytoryczne.

³ Delegacja DE zgłosiła zastrzeżenie merytoryczne.

Artykuł 3¹

Kary

1. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu zagwarantowania, że przestępstwo, o którym mowa w art. 1, podlega karze pozbawienia wolności, której maksymalny wymiar wynosi co najmniej od 5 do 10 lat.
2. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu dopilnowania, by przestępstwo, o którym mowa w art. 1, podlegało karze pozbawienia wolności, której maksymalny wymiar wynosi co najmniej dziesięć lat, w przypadku gdy zostało ono popełnione przy wystąpieniu jednej z następujących okoliczności:
 - a) popełnienie przestępstwa spowodowało, umyślnie lub przez rażące zaniedbanie, narażenie życia pokrzywdzonego;
 - b) przestępstwo zostało popełnione z użyciem poważnej przemocy lub wyrządziło pokrzywdzonemu poważną szkodę.
 - c) przestępstwo popełniono wobec osoby szczególnie bezbronnej, co w ramach niniejszej decyzji ramowej obejmuje co najmniej wszystkie pokrzywdzone dzieci ²;
 - d) przestępstwo zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej 2008/841/WSiSW³.
3. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, aby dopilnować, by przestępstwo, o którym mowa w art. 2, podlegało skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym karom, które mogą obejmować wydawanie osób.
4. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, by uznawać fakt, że przestępstwo popełniła osoba pełniąca funkcje publiczne w trakcie sprawowania swoich obowiązków za okoliczność obciążającą .

¹ Komisja zgłosiła zastrzeżenie ogólne do przeredagowania tego artykułu i podkreśliła potrzebę większego zbliżenia i wyższego poziomu kar.

² Delegacja DE zgłosiła zastrzeżenie co do istoty ust. 2 lit. c). Komisja zgłosiła poważne zastrzeżenie co do istoty do ograniczenia obowiązku ustalenia okoliczności obciążających wyłącznie w przypadku dzieci.

³ Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42.

Artykuł 4

Odpowiedzialność osób prawnych

1. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu zagwarantowania, że osoby prawne mogą ponosić odpowiedzialność za przestępstwo, o którym mowa w art. 1 i 2, popełnione na ich korzyść przez jakąkolwiek osobę działającą indywidualnie lub jako element organu osoby prawnej, mającą wiodące stanowisko w ramach osoby prawnej na podstawie:
 - a) prawa do reprezentowania osoby prawnej, lub
 - b) uprawnienia do podejmowania decyzji w imieniu osoby prawnej, lub
 - c) uprawnienia do wykonywania kontroli wewnętrznej w osobie prawnej.
2. Państwa członkowskie dopilnowują także, by osoba prawna mogła ponosić odpowiedzialność w przypadku, gdy brak nadzoru lub kontroli ze strony osoby, o której mowa w ust. 1, umożliwił popełnienie na korzyść tej osoby prawnej przez osobę jej podlegającą przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2.
3. Odpowiedzialność osoby prawnej na mocy ust. 1 i 2 nie wyklucza możliwości wszczęcia postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym, które są sprawcami przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2, podżegają do nich lub pomagają w nich.
4. Na potrzeby niniejszej decyzji ramowej, „osoba prawna” oznacza każdy podmiot posiadający osobowość prawną na mocy prawa właściwego, z wyjątkiem państw i podmiotów prawa publicznego, sprawujących władzę publiczną, oraz międzynarodowych organizacji publicznych.

Artykuł 5

Sankcje wobec osób prawnych

Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu dopilnowania, by osoba prawna ponosząca odpowiedzialność na mocy art. 4 ust. 1 i 2 podlegała skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom, które obejmują grzywny mające charakter karny i niemające takiego charakteru, oraz mogą obejmować inne sankcje, takie jak:

- a) pozbawienie prawa do korzystania ze świadczeń publicznych lub pomocy publicznej;
- b) czasowy lub stały zakaz prowadzenia działalności gospodarczej;
- c) umieszczenie pod nadzorem sądowym;
- d) sądowy nakaz likwidacji;
- e) czasowe lub stałe zamknięcie przedsiębiorstw wykorzystanych w celu popełnienia przestępstwa.

Artykuł 6

Brak oskarżenia lub niestosowanie kar wobec pokrzywdzonego

Zgodnie z podstawowymi zasadami swojego ustroju prawnego każde państwo członkowskie przewiduje możliwość niestawiania w stan oskarżenia lub niestosowania kar wobec pokrzywdzonego w wyniku handlu ludźmi za udział w działaniach niezgodnych z prawem, do popełnienia których została ona zmuszona bezpośrednio w wyniku bycia przedmiotem czynów, o których mowa w art. 1.

Artykuł 7

Dochodzenie i ściganie

1. Każde państwo członkowskie dopilnowuje, by dochodzenia w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2 ani ich ściganie nie były uzależnione od wniesienia przez pokrzywdzonego skargi lub oskarżenia, oraz by postępowanie karne mogło być kontynuowane, nawet jeśli pokrzywdzony wycofał swoje zeznania¹.

¹ W chwili przyjęcia przedmiotowego instrumentu delegacja IE złoży jednostronne oświadczenie stwierdzające, że IE może nie być w stanie prowadzić dalszego postępowania, jeżeli jest ono całkowicie uzależnione od zeznań świadka.

2. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, by w przypadku, gdy wymaga tego waga lub charakter czynu, umożliwić ściganie przestępstwa, o którym mowa w art. 1 i 2, w odpowiednim okresie czasu po osiągnięciu przez pokrzywdzonego pełnoletności.
3. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu dopilnowania, by osoby, jednostki i służby odpowiedzialne za prowadzenie dochodzeń w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2, i za ściganie tych przestępstw, były odpowiednio przeszkolone.
4. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu dopilnowania, by osoby, jednostki lub służby odpowiedzialne za prowadzenie dochodzeń w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2, i za ściganie tych przestępstw, miały dostęp do skutecznych metod dochodzeniowych, takich jak metody wykorzystywane w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej.

Artykuł 8

Jurysdykcja

1. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu ustanowienia swojej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstwa, o którym mowa w art. 1 i 2, w przypadku gdy:
 - a) przestępstwo zostało popełnione w całości lub w części na jego terytorium; lub
 - b) sprawca jest obywatelem tego państwa lub jego zwykłe miejsce pobytu znajduje się na jego terytorium; lub
 - c) przestępstwo zostało popełnione wobec obywatela tego państwa lub osoby, której zwykłe miejsce pobytu znajduje się na jego terytorium; lub
 - d) przestępstwo zostało popełnione na korzyść osoby prawnej mającej siedzibę na jego terytorium tego państwa członkowskiego.
2. Państwo członkowskie może postanowić o niestosowaniu zasad jurysdykcyjnych przedstawionych w ust. 1 lit. b) w stosunku do przypadków gdy sprawca przestępstwa ma zwykłe miejsce pobytu na terytorium tego państwa, oraz w ust. 1 lit. c) i d) w przypadku gdy przestępstwo popełniono poza terytorium tego państwa, lub o stosowaniu tych zasad jedynie w szczególnych przypadkach lub okolicznościach.

3. W przypadku ścigania przestępstwa, o którym mowa w art. 1 i 2, popełnionego poza terytorium danego państwa członkowskiego, w odniesieniu do ust. 1 lit. b), każde państwo członkowskie, z zastrzeżeniem zastosowania ust. 2, podejmuje niezbędne środki w celu dopilnowania, by ustanowienie jego jurysdykcji nie było uzależnione od spełnienia następujących warunków:
 - (a) że czyny uznawane są za przestępstwo w miejscu, w którym zostały popełnione;
 - (b) że ściganie można rozpocząć jedynie po złożeniu przez pokrzywdzonego doniesienia w miejscu, w którym przestępstwo zostało popełnione, lub po doniesieniu od państwa miejsca, w którym przestępstwo zostało popełnione.
4. Państwa członkowskie informują, odpowiednio, Sekretariat Generalny Rady oraz Komisję o przypadkach, w których postanowią zastosować ust. 2, w stosownych przypadkach zaznaczając konkretne sprawy lub okoliczności, w których postanowienie to ma zastosowanie.

Artykuł 9

Pomoc i wsparcie dla pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi

1. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne działania, aby dopilnować, by pomoc udzielana była pokrzywdzonym przed rozpoczęciem postępowania karnego, w jego trakcie i przed odpowiedni okres po jego zakończeniu, aby umożliwić im wykonywanie praw określonych w decyzji ramowej 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym oraz w niniejszej decyzji ramowej.
2. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne działania, aby dopilnować, by danej osobie była udzielana pomoc i wsparcie, gdy tylko właściwe organy otrzymają na podstawie racjonalnych przesłanek wskazanie, że osoba ta mogła być ofiarą przestępstwa, o którym mowa w art. 1 i 2.
3. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu stworzenia odpowiednich mechanizmów, mających umożliwić wczesną identyfikację pokrzywdzonych i udzielanie im wsparcia we współpracy z odpowiednimi organizacjami udzielającymi wsparcia.

4. Środki pomocy i wsparcia, o których mowa w ust. 1 i 2, obejmują co najmniej zapewnienie pokrzywdzonym utrzymania m.in. za pomocą środków takich jak stosowne i bezpieczne zakwaterowanie oraz pomoc materialna, niezbędna opieka medyczna, także psychologiczna, doradztwo i informacje oraz, w stosownych przypadkach, tłumaczenie ustne i pisemne. Państwa członkowskie zajmują się pokrzywdzonymi ze szczególnymi potrzebami.

Artykuł 10

Ochrona pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi podczas dochodzeń i postępowań karnych

1. Środki ochrony, o których mowa w niniejszym artykule, stosuje się w uzupełnieniu praw przedstawionych w decyzji ramowej 2001/220/WSiSW.
2. Każde państwo członkowskie dopilnowuje, by pokrzywdzeni w wyniku handlu ludźmi mieli dostęp do nieodpłatnej porady prawnej i, zgodnie z pozycją ofiar w danym systemie prawnym, do zastępstwa prawnego, również w celu dochodzenia odszkodowania. Porada prawna i zastępstwo prawne są nieodpłatne gdy pokrzywdzony nie posiada dostatecznych zasobów finansowych.
3. Nie naruszając praw obrony, każde państwo członkowskie dopuszcza nieujawnienie tożsamości pokrzywdzonego w wyniku handlu ludźmi występującego w charakterze świadka, jeżeli takie nieujawnienie jest zgodne z podstawowymi zasadami systemu prawnego tego państwa i jeżeli jest to stosowne w danym przypadku¹.
4. Każde państwo członkowskie dopilnowuje, by pokrzywdzeni w wyniku handlu ludźmi otrzymali odpowiednią ochronę na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, m.in. by mieli dostęp do programów ochrony świadków lub podobnych środków, w stosownych przypadkach i na zasadach określonych w przepisach prawa krajowego lub procedurach krajowych.

¹ W chwili przyjęcia niniejszej decyzji ramowej delegacja IT przedstawi oświadczenie jednostronne, w którym stwierdzi, że korzystanie z anonimowych świadków jest sprzeczne z zasadami konstytucji.

5. Nie naruszając praw obrony i zgodnie z dokonaną przez właściwy organ indywidualną oceną osobistej sytuacji pokrzywdzonego, każde państwo członkowskie dopilnowuje, by pokrzywdzony w wyniku handlu ludźmi był traktowany w sposób mający na celu niedopuszczenie w możliwie jak największym stopniu i zgodnie z zasadami określonymi w ustawodawstwie krajowym oraz z zasadami uznawania, praktyką lub wzorcami sądowymi do wtórnej wiktyimizacji unikając:
- a) zbędnego powtarzania rozmów w trakcie dochodzenia, ścigania i postępowania sądowego;
 - b) kontaktu wzrokowego pokrzywdzonego ze sprawcą, w tym w trakcie dostarczania dowodów w ramach np. rozmów i przesłuchań krzyżowych, dzięki zastosowaniu odpowiednich środków, w tym odpowiednich technologii łączności;
 - c) przedstawiania dowodów na posiedzeniach jawnych;
 - d) niepotrzebnych pytań dotyczących życia prywatnego.

Artykuł 11

Przepisy ogólne dotyczące środków pomocy, wsparcia i ochrony w odniesieniu do dzieci pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi

1. Dzieciom pokrzywdzonym w wyniku handlu ludźmi udziela się pomocy, wsparcia i ochrony z uwzględnieniem interesów dziecka.
2. Każde państwo członkowskie dopilnowuje, by w przypadku gdy wiek osoby będącej przedmiotem handlu ludźmi jest niepewny i istnieją przesłanki ku temu, by uznać tę osobę za dziecko, osoba ta zostaje uznana za dziecko, by mogła mieć natychmiastowy dostęp do pomocy, wsparcia i ochrony zgodnie z art. 12 i 13.

Artykuł 12

Pomoc i wsparcie dla dzieci pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi

1. Środki pomocy i wsparcia, o których mowa w niniejszym artykule, mają zastosowanie w uzupełnieniu środków wymienionych w art. 9.
2. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, aby dopilnować, by konkretne działania podjęte w celu udzielenia krótko- lub długoterminowej pomocy i wsparcia dzieciom pokrzywdzonym w wyniku handlu ludźmi w ich powrocie do dobrego stanu fizycznego i psychospołecznego były podejmowane po dokonaniu indywidualnej oceny szczególnej sytuacji każdego dziecka pokrzywdzonego w wyniku handlu ludźmi, uwzględniając odpowiednio jego poglądy, potrzeby i obawy.
3. W miarę możliwości i w stosownych przypadkach każde państwo członkowskie podejmuje środki mające na celu udzielenie pomocy i wsparcia rodzinie dziecka pokrzywdzonego w wyniku handlu ludźmi, gdy rodzina ta przebywa na terytorium danego państwa członkowskiego. W szczególności każde państwo członkowskie stosuje wobec tej rodziny, w miarę możliwości i w stosownych przypadkach, art. 4 decyzji ramowej Rady 2001/220/WSiSW.

Artykuł 13

Ochrona dzieci pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi podczas dochodzeń i postępowań karnych

1. Środki ochrony, o których mowa w niniejszym artykule, mają zastosowanie w uzupełnieniu środków wymienionych w art. 10.
2. Każde państwo członkowskie przyjmuje niezbędne środki, by zagwarantować, że podczas dochodzenia i postępowania karnego, zgodnie z pozycją ofiar w danym wymiarze sprawiedliwości, organy sądowe wyznaczają specjalnego przedstawiciela dla dziecka pokrzywdzonego w wyniku handlu ludźmi gdy, według prawa krajowego, osoby sprawujące władzę rodzicielską nie są dopuszczone do reprezentowania dziecka wskutek konfliktu interesów między nimi a pokrzywdzonym dzieckiem, lub gdy dziecko jest bez opieki.

3. Nie naruszając praw obrony każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, aby dopilnować, by w trakcie dochodzenia w sprawie któregokolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2:
- a) rozmowy z pokrzywdzonym dzieckiem odbywały się bez nieuzasadnionej zwłoki po zgłoszeniu faktów właściwym organom;
 - b) rozmowy z dzieckiem odbywały się w razie konieczności w pomieszczeniach przeznaczonych lub dostosowanych do tego celu;
 - c) rozmowy z pokrzywdzonym dzieckiem przeprowadzane były w stosownych przypadkach przez osoby zawodowo wyszkolone do tego celu lub za pośrednictwem takich osób;
 - d) wszystkie rozmowy z pokrzywdzonym dzieckiem przeprowadzały, w miarę możliwości i w stosownych przypadkach, te same osoby;
 - e) liczba rozmów była możliwie jak najbardziej ograniczona, a rozmowy przeprowadzane były jedynie wtedy, gdy są one absolutnie niezbędne do celów postępowania karnego;
 - (f) pokrzywdzonemu dziecku mógł towarzyszyć jego przedstawiciel prawny lub, w stosownych przypadkach, osoba dorosła przez nie wybrana, o ile nie podjęto w odniesieniu do tej osoby uzasadnionej decyzji negatywnej.
4. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, aby dopilnować, by w trakcie dochodzenia dotyczącego któregokolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2, wszystkie rozmowy z pokrzywdzonym dzieckiem lub, w stosownych przypadkach, z dzieckiem będącym świadkiem mogły być nagrywane na wideo i by te nagrania mogły zostać wykorzystane jako dowody w postępowaniu karnym przed sądem, zgodnie z zasadami prawa krajowego tego państwa.
5. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, aby dopilnować, by w trakcie postępowania karnego przed sądem dotyczącego któregokolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 1 i 2, pokrzywdzone dziecko mogło być wysłuchane w sali sądowej nie będąc tam obecne, szczególnie przy wykorzystaniu odpowiednich technologii łączności.

Artykuł 14

Zapobieganie

1. Każde państwo członkowskie dąży do osłabienia popytu prowadzącego do jakichkolwiek form wykorzystywania związanych z handlem ludźmi.
2. Każde państwo członkowskie podejmuje odpowiednie działania, takie jak kampanie informacyjne i kampanie podnoszenia świadomości, programy badawcze i edukacyjne, w stosownych przypadkach we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego; celem tych działań ma być podnoszenie świadomości i zmniejszanie ryzyka, że ludzie, zwłaszcza dzieci, padną ofiarą handlu ludźmi.
3. Każde państwo członkowskie propaguje regularne szkolenie dla urzędników, którzy mogą mieć kontakt z pokrzywdzonymi i potencjalnymi pokrzywdzonymi, m.in. policjantów, mające na celu umożliwienie im identyfikacji pokrzywdzonych i potencjalnych pokrzywdzonych w wyniku handlu ludźmi oraz zajęcie się nimi.
4. Bez uszczerbku dla prawa wspólnotowego, każde państwo członkowskie rozważy podjęcie środków zmierzających do uznania za przestępstwo faktu korzystania z usług świadczonych w wyniku wykorzystywania, o którym mowa w art. 1, jeśli wiadomo, że dana osoba została pokrzywdzona w wyniku przestępstwa, o którym mowa w art. 1.

Artykuł 15

Sprawozdawcy krajowi lub równoważne instytucje

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu powołania krajowych sprawozdawców lub utworzenia równoważnych instytucji. Zadania tych instytucji obejmują dokonywanie ocen tendencji w handlu ludźmi, mierzenie wyników działań podjętych przeciw temu procederowi oraz sprawozdawczość.

Artykuł 16

Terytorialny zakres stosowania

Niniejsza decyzja ramowa ma zastosowanie do Gibraltaru¹.

Artykuł 17

Uchylenie decyzji ramowej 2002/629/WSiSW

Decyzja ramowa 2002/629/WSiSW w sprawie zwalczania handlu ludźmi traci moc.

Artykuł 18

Wykonanie

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu wykonania niniejszej decyzji ramowej w ciągu [30 miesięcy od dnia przyjęcia].
2. W terminie [30 miesięcy od dnia przyjęcia] państwa członkowskie przekazują do Sekretariatu Generalnego Rady oraz do Komisji tekst przepisów transponujących do ich prawa krajowego obowiązki nałożone na nie na mocy niniejszej decyzji ramowej. Najpóźniej w ciągu [czterech lat od dnia przyjęcia], na podstawie sprawozdania zawierającego te informacje i pisemnego sprawozdania przekazanego przez Komisję Rada oceni, w jakim stopniu państwa członkowskie podjęły niezbędne środki w celu wykonania niniejszej decyzji ramowej.

Artykuł 19

Wejście w życie

Niniejsza decyzja ramowa wchodzi w życie w dniu jej opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Sporządzono w Brukseli,

W imieniu Rady

Przewodniczący

¹ Z zastrzeżeniem potwierdzenia przez delegacje ES i UK.